

PARADIGME DE PROGRAMARE

Curs 4

Transparență referențială. Legare statică / dinamică. Modelul contextual de evaluare.

1

Transparență referențială – Cuprins

- Efecte laterale
- Transparență referențială

2

2

Efecte laterale

Efecte laterale ale unei funcții

- Efectul principal al oricărei funcții este să întoarcă o valoare
- Efecte laterale = alte efecte asupra stării programului (ex: modificarea unor variabile vizibile în afara funcției) sau asupra „lumii de afară” (ex: scrierea în fișier)

Funcție pură

- Aplicată pe aceleași argumente, întoarce mereu aceeași valoare
- Nu are efecte laterale

Exemplu (C++)

```
i = 7;
```

- Expresia întoarce valoarea 7
- Efect lateral: variabila i este setată la valoarea 7

3

3

Efecte laterale

Consecințe

- Contează strategia de evaluare

?

```

1. int x = 0;
2. int f() {
3.     x = 15;
4.     return x;
5. }
6.
7. int main() {
8.     int i = 0;
9.     int a = i-- + ++i;
10.    int b = ++i + i--;
11.    cout << a << " " << b;
12.
13.    int res = x + f();
14.    cout << " " << res << "\n";

```

4

4

Efecte laterale

Consecințe

- Contează **strategia de evaluare**

Comportament bizar al compilatorului care nu are operația definită

Afișează 0 1 → Contează ordinea de evaluare a argumentelor adunării

Afișează 30 → Cu call by reference s-ar afișa 30; Cu call by value și evaluare stânga-dreapta s-ar afișa 15

```

1. int x = 0;
2. int f() {
3.     x = 15;
4.     return x;
5. }
6.
7. int main() {
8.     int i = 0;
9.     int a = i-- + ++i;
10.    int b = ++i + i--;
11.    cout << a << " " << b;
12.
13.    int res = x + f();
14.    cout << " " << res << "\n";

```

5

5

Efecte laterale

Consecințe

- Contează **strategia de evaluare**
- Scade **nivelul de abstractizare**
  - Funcția add() nu mai e ca o cutie neagră → implementări diferite au efecte diferite

```

1. int a = 5, b = 7;
2. int add() {
3.     while (a > 0) {a--; b++;}
4.     return b;
5. }
6. //SAU
7. int add() {
8.     int s = b;
9.     while (a > 0) {a--; s++;}
10.    return s;
11. }
12.
13. int main() {
14.    cout << add() << " " << b;

```

6

6

Efecte laterale

Consecințe

- Contează **strategia de evaluare**
- Scade **nivelul de abstractizare**
  - Funcția add() nu mai e ca o cutie neagră → implementări diferite au efecte diferite

Afișează 12 12 → Funcția are efectul lateral al modificării lui b

Afișează 12 7 → Această implementare nu alterează valoarea lui b

```

1. int a = 5, b = 7;
2. int add() {
3.     while (a > 0) {a--; b++;}
4.     return b;
5. }
6. //SAU
7. int add() {
8.     int s = b;
9.     while (a > 0) {a--; s++;}
10.    return s;
11. }
12.
13. int main() {
14.    cout << add(); cout << b;

```

7

7

Efecte laterale

Consecințe

- Contează **strategia de evaluare**
- Scade **nivelul de abstractizare**

- Risc ridicat de **bug-uri**

8

8

Transparență referențială – Cuprins

- Efecte laterale
- **Transparență referențială**

9

9

Transparență referențială

Transparență referențială

- **Există atunci când toate funcțiile/expresiile sunt pure**
- O expresie poate fi înlocuită prin valoarea sa (fără să se piardă nimic)

Exemple

- Toate funcțiile Racket implementate de noi până acum
- (random)
- `(define counter 1)`
`(define (display-and-inc-counter)`
`(display counter)`
`(set! counter (add1 counter)))`

10

10

Transparență referențială

Transparență referențială

- **Există atunci când toate funcțiile/expresiile sunt pure**
- O expresie poate fi înlocuită prin valoarea sa (fără să se piardă nimic)

Exemple

- Toate funcțiile Racket implementate de noi până acum
  - (random)
  - `(define counter 1)`
`(define (display-and-inc-counter)`
`(display counter)`
`(set! counter (add1 counter)))`
- transparente referențial
 opacă referențial
 opacă referențial

11

11

Transparența referențială - avantaje

- Programe **elegante** și ușor de **analizat formal**
- Nu contează ordinea de evaluare a expresiilor (se vor evalua oricând la același lucru)
 → compilatorul poate **optimiza** codul prin **reordonarea evaluărilor** și prin **caching**
- Funcțiile nu își afectează execuția una alteia → **paralelizare** ușoară
- Rezultatul expresiilor deja evaluate se poate prelua dintr-un cache (întrucât o nouă evaluare nu va produce altceva) → **call by need**

12

12

Legare statică / dinamică – Cuprins

- Variabile
- Domeniu de vizibilitate
- Tipuri de legare a variabilelor
- Expresii pentru legare statică
- Expresii pentru legare dinamică

13

13

Variabile

Variabilă = pereche identificador-valoare

Caracteristici

- Domeniu de vizibilitate (zona de program în care valoarea poate fi accesată prin identificador)
- Durată de viață

Observație

- În Racket, tipul este asociat valorilor, nu variabilelor

14

14

Legare statică / dinamică – Cuprins

- Variabile
- Domeniu de vizibilitate
- Tipuri de legare a variabilelor
- Expresii pentru legare statică
- Expresii pentru legare dinamică

15

15

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Domeniu de vizibilitate = mulțimea punctelor din program unde asocierea identificador – valoare este vizibilă (și valoarea se poate accesa prin identificador)

Exemple în Calcul Lambda

(x λx.(λx.y λy.(x z)))

(x λx.(λx.y λy.(x z)))

(x λx.(λx.y λy.(x z)))

(x λx.(λx.y λy.(x z)))

16

16

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Domeniu de vizibilitate = mulțimea punctelor din program unde asocierea identificator – valoare este vizibilă (și valoarea se poate accesa prin identificator)

Exemple în Calcul Lambda

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

17

17

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Domeniu de vizibilitate = mulțimea punctelor din program unde asocierea identificator – valoare este vizibilă (și valoarea se poate accesa prin identificator)

Exemple în Calcul Lambda

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$ – acest x nu mai este vizibil nicăieri în această zonă de program

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

18

18

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Domeniu de vizibilitate = mulțimea punctelor din program unde asocierea identificator – valoare este vizibilă (și valoarea se poate accesa prin identificator)

Exemple în Calcul Lambda

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$ – practic: zona din corp în care aparițiile lui x sunt libere

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

19

19

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Domeniu de vizibilitate = mulțimea punctelor din program unde asocierea identificator – valoare este vizibilă (și valoarea se poate accesa prin identificator)

Exemple în Calcul Lambda

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

$(x \lambda x.(\lambda x.y \lambda y.(x z)))$

20

20

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Exemplu în Racket

```

1. (define a 1)
2. (define n 5)
3. (define (fact n)
4.   (if (< n 2)
5.       a
6.       (* n (fact (- n 1)))))
7. (fact n)

```

21

21

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Exemplu în Racket

```

1. (define a 1)
2. (define n 5)
3. (define (fact n)
4.   (if (< n 2)
5.       a
6.       (* n (fact (- n 1)))))
7. (fact n)

```

22

22

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Exemplu în Racket

```

1. (define a 1)
2. (define n 5)
3. (define (fact n)
4.   (if (< n 2)
5.       a
6.       (* n (fact (- n 1)))))
7. (fact n)

```

În corpul funcției fact este vizibilă legarea parametrului n la valoarea pe care este aplicată funcția. Legarea interioară **obscurăază** legarea de la (define n 5).

23

23

Domeniu de vizibilitate al unei variabile

Exemplu în Racket

```

1. (define a 1)
2. (define n 5)
3. (define (fact n)
4.   (if (< n 2)
5.       a
6.       (* n (fact (- n 1)))))
7. (fact n)

```

24

24

Legare statică / dinamică – Cuprins

- Variabile
- Domeniu de vizibilitate
- Tipuri de legare a variabilelor
- Expresii pentru legare statică
- Expresii pentru legare dinamică

25

25

Tipuri de legare a variabilelor

Legare = asocierea identificatorului cu valoarea

- Se poate realiza la **define**, la **aplicarea unei funcții** pe argumente, la **let** (vom vedea)
- Felul în care se realizează determină domeniul de vizibilitate al variabilei respective

Legare statică (lexicală)

Domeniul de vizibilitate este

- Controlat textual, prin construcții specifice limbajului (lambda, let, etc.)
- Determinat la compilare (static)

Legare dinamică

Domeniul de vizibilitate este

- Controlat de timp (se folosește cea mai recentă declarație a variabilei – cel mai recent define)
- Determinat la execuție (dinamic)

26

26

Tipuri de legare a variabilelor

Observații

- Calculul Lambda are doar legare statică
- Racket are legare statică, mai puțin pentru variabilele top-level (definite cu define)

Exemplu de legare dinamică în Racket

```
1. (define (f))
2.   (g 5))
3.
4. (define (g x)
5.   (* x x))
6. (f)
7.
8. (define (g x)
9.   (* x x x))
10. (f)
```

Redefinirea nu este posibilă în lang racket, pentru exemplele de legare dinamică este necesar să schimbăm limbajul în Pretty Big.

27

27

Tipuri de legare a variabilelor

Observații

- Calculul Lambda are doar legare statică
- Racket are legare statică, mai puțin pentru variabilele top-level (definite cu define)

Exemplu de legare dinamică în Racket

```
1. (define (f))
2.   (g 5))
3.
4. (define (g x)
5.   (* x x))
6. (f)
7.
8. (define (g x)
9.   (* x x x))
10. (f)
```

;; 25 ← Când se intră în corpul lui f se evaluează g la definiția cea mai recentă

;; 125 ← Când se intră în corpul lui f se evaluează g la definiția cea mai recentă

28

28

Legare statică / dinamică – Cuprins

- Variabile
- Domeniu de vizibilitate
- Tipuri de legare a variabilelor
- Expresii pentru legare statică
- Expresii pentru legare dinamică

29

29

Expresii pentru legare statică

- lambda
  - let
  - let*
  - letrec
  - named let
- } exemplificate la calculator

30

30

Construcția lambda

```
( (lambda (var1 var2 ... varm)
  expr1
  expr2
  ...
  exprn) arg1 arg2 ... argn)
```

La aplicarea λ-expresiei pe argumente

- Se evaluează în ordine aleatoare argumentele $arg_1, arg_2, \dots, arg_m$ (evaluare aplicativă)
- Se realizează legările $var_k \leftarrow \text{valoare}(arg_k)$
- Domeniul de vizibilitate al variabilei var_k este **corpul** lui lambda (exceptând aparițiile legate ale lui var_k în corp)
- Se evaluează în ordine expresiile din corpul funcției ($expr_1, expr_2, \dots, expr_n$)
- Rezultatul este valoarea lui $expr_n$ (valorile lui $expr_1, expr_2, \dots, expr_{n-1}$ se pierd)

31

31

Construcția let

```
(let ((var1 e1) (var2 e2) ... (varm em))
  expr1
  expr2
  ...
  exprn)
```

La evaluare

- Se evaluează exact ca
 $((\text{lambda } (var_1 \text{ } var_2 \dots var_m) \text{ } expr_1 \text{ } expr_2 \dots expr_n) e_1 e_2 \dots e_m)$
- Domeniul de vizibilitate al variabilei var_k este **corpul** lui let (exceptând aparițiile legate ale lui var_k în corp)
- Rezultatul este valoarea lui $expr_n$ (valorile lui $expr_1, expr_2, \dots, expr_{n-1}$ se pierd)

32

32

Construcția **let***

```
(let* ((var1 e1) (var2 e2) (var3 e3) ... (varm em))
  expr1
  expr2
  ...
  exprn)
```

La evaluare

- Se realizează **în ordine (stânga→dreapta)** legările $var_k \leftarrow \text{valoare}(e_k)$
- Domeniul de vizibilitate al variabilei var_k este **restul textual** (restul legărilor + corp) al lui **let*** (exceptând aparițiile legate ale lui var_k în acest rest)
- Se evaluează în ordine expresiile din corpul funcției ($expr_1, expr_2, \dots, expr_n$)
- Rezultatul este valoarea lui $expr_n$ (valorile lui $expr_1, expr_2, \dots, expr_{n-1}$ se pierd)

33

33

Construcția **letrec**

```
(letrec ((var1 e1) (var2 e2) (var3 e3) ... (varm em))
  expr1
  expr2
  ...
  exprn)
```

La evaluare

- Se realizează **în ordine (stânga→dreapta)** legările $var_k \leftarrow \text{valoare}(e_k)$
- Domeniul de vizibilitate al variabilei var_k este **întregul letrec** (celelalte legări + corp) (exceptând aparițiile legate ale lui var_k în această zonă), dar **variabila trebuie să fi fost deja definită atunci când valoarea ei este solicitată** într-o altă zonă din letrec
- Se evaluează în ordine expresiile din corpul funcției ($expr_1, expr_2, \dots, expr_n$)
- Rezultatul este valoarea lui $expr_n$ (valorile lui $expr_1, expr_2, \dots, expr_{n-1}$ se pierd)

34

34

Construcția „named **let**”

```
(let nume ((var1 e1) (var2 e2) ... (varm em))
  ...
  (nume arg1 arg2 ... argm)
  ...)
```

Semnificație

- Se creează o funcție recursivă (care va fi invocată în corpul named let-ului prin nume) cu parametri $var_1, var_2, \dots, var_m$, și se și aplică funcția pe argumentele $e_1, e_2, \dots, e_m$
- Domeniul de vizibilitate al variabilei var_k este **corpul** named let-ului (exceptând aparițiile legate ale lui var_k în corp)
- Ca și la celelalte forme de let, rezultatul este valoarea ultimei expresii evaluate în corp

35

35

Legare statică / dinamică – Cuprins

- Variabile
- Domeniul de vizibilitate
- Tipuri de legare a variabilelor
- Expresii pentru legare statică
- Expresii pentru legare dinamică

36

36

Construcția **define**

```
...
(define var expr)
```

```
...
```

La evaluare

- Se evaluează `expr`
- Se realizează legarea `var` ← `valoare (expr)`
- Domeniul de vizibilitate al variabilei `var` este **întregul program**
  - exceptând zonele obscurate de alte legări statice ale lui `var`
  - cu condiția ca la momentul referirii să nu existe o definiție mai recentă a lui `var`

37

37

Construcția **define** – Consecințe

Avantaje (exemplificate la calculator)

- Funcțiile/expresiile se pot defini în **orice ordine** (cât timp momentul referirii lor le găsește definite)
- Se pot defini **funcții mutual recursive**

Dezavantaje (vezi exemplul de legare dinamică)

- Se pierde **transparența referențială** (atunci când este permisă redefinirea)

38

38

define, let și **set!** – Comparație

Diferența este în primul rând la nivel **intențional**.

define

- Intenționează să **lege pentru totdeauna** un identicator la o valoare
- De aceea nu e legal în toate zonele de program (nu se poate afla în mijlocul corpului unei funcții, ci doar la început, pentru a defini valori/funcții ajutoare)

let

- Intenționează să **creeze un context local** pentru anumite variabile
- Nu realizează atribuire, la `let` variabila nu se modifică ci se naște

set!

- Intenționează să **schimbe valoarea** unei variabile (**nu are ce căuta în paradigma funcțională**)
- Se poate folosi oriunde în program

39

39

Modelul contextual de evaluare – Cuprins

- Context computațional
- Închideri funcționale

40

40

Context computațional

Context computațional al unui punct P din program = mulțimea variabilelor care îl au pe P în domeniul lor de vizibilitate (o mulțime de perechi identificador-valoare)

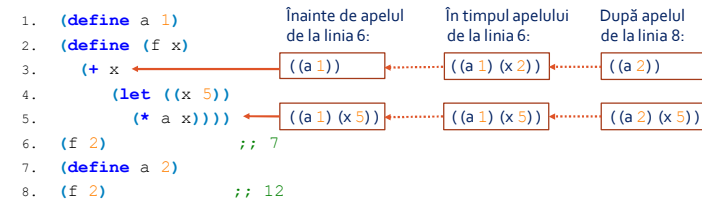
Observații

- Când există doar legare statică
  - contextul unui punct este vizibil imediat ce am scris programul
- Când există și legare dinamică
  - valoarea contextului depinde de momentul în care se află execuția
  - în contextul unui punct P dat, numai valoarea variabilelor legate dinamic poate să difere de la un moment la altul
- Variabilele sunt perechi identificador-valoare, înainte să se realizeze legarea contextul nu conține informații despre identificadorul nelegat (de aceea punctele din corpul unei funcții nu conțin informații despre parametrii formali ai funcției)

41

41

Context computațional – Exemplu

Observație: x-ul de la linia 3 se leagă la valoarea 2 abia în momentul în care funcția f este aplicată pe argumentul 2, iar legarea există doar pe durata evaluării apelului.

42

42

Modelul contextual de evaluare – Cuprins

- Context computațional
- Închideri funcționale

43

43

Închideri funcționale

Închidere funcțională = pereche text – context (textul funcției și contextul în punctul de definire a funcției) (cu alte cuvinte: o funcție care știe cine sunt variabilele ei libere)

Exemplu

```

1. (define a 1)
2. (define (f x)
3.   (+ x
4.     (let ((x 5))
5.       (* a x))))
  
```

Contextul global:

```

(a 1)
(f (λ(x.corp . .)))
  
```

text   pointer la contextul global

pereche text-context (la asta se evaluează f la define)

La apelul (f 2)

- Se creează un nou context, local, pentru legarea (x 2)
- La evaluarea lui let se creează un nou context, local, pentru legarea (x 5)

44

44

Ierarhia de contexte

```

1. (define a 1)
2. (define (f x)
3.   (+ x
4.     (let ((x 5))
5.       (* a x))))
6. (f 2)

```

Contextul global:

```
(a 1)
(f (λx.corp ▪ ))
```

Context local adăugat la apelul (f 2):

```
(x 2) ← dispăre odată cu terminarea apelului
```

Context local adăugat de expresia let:

```
(x 5) ← dispăre odată cu ieșirea din let
```

La evaluare

- Se caută variabila în contextul curent
- Dacă nu este găsită acolo, se caută în contextul părinte, ș.a.m.d.

45

45

Mai multe exemple

```

1. (define (fact n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact (- n 1)))))
5. (define g fact)
6. (g 4)
7.
8. (define (fact n) n)
9. (g 4)

```

Contextul global:

```
(fact (λn.corp ▪ ))
(g (λn.corp ▪ ))
```

Context local adăugat la apelul (g 4):

```
(n 4) ← dispăre odată cu terminarea apelului
```

```
;; 24
```

46

46

Mai multe exemple

```

1. (define (fact n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact (- n 1)))))
5. (define g fact)
6. (g 4)
7.
8. (define (fact n) n)
9. (g 4)

```

Contextul global:

```
(fact (λn.corp ▪ ))
(g (λn.corp ▪ ))
```

Context local adăugat la apelul (g 4):

```
(n 4) ← dispăre odată cu terminarea apelului
```

47

47

Mai multe exemple

```

1. (define (fact n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact (- n 1)))))
5. (define g fact)
6. (g 4)
7.
8. (define (fact n) n)
9. (g 4)

```

Contextul global:

```
(fact (λn.n ▪ )) contextul global suprascris de linia 8
(g (λn.corp ▪ ))
```

Context local adăugat la apelul (g 4):

```
(n 4) ← dispăre odată cu terminarea apelului
```

48

48

Mai multe exemple

```

1. (define (fact n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact (- n 1)))))
5. (define g fact)
6. (g 4)
7.
8. (define (fact n) n)
9. (g 4)

```

Contextul global:
 (fact (λn.n)) contextul global suprascris de linia 8
 (g (λn.corp .))

~~Context local adăugat la apelul (g 4):
 (n 4) ← dispăre odată cu terminarea apelului~~

Context local adăugat la apelul (g 4):
 (n 4) ← dispăre odată cu terminarea apelului

```

;; 12

```

(g 4) -> ((λ (n) (if (zero? n) 1 (* n (fact (- n 1))))) 4)
 -> (* 4 (fact (- 4 1))) -> (* 4 ((λ (n) n) 3)) -> 12

49

49

Mai multe exemple

```

1. (define (g x)
2.   (* x x))
3. (define f
4.   (g 5))
5. f
6.
7. (define (g x)
8.   (* x x x))
9. f

```

50

50

Mai multe exemple

```

1. (define (g x)
2.   (* x x))
3. (define f      ;; aici f nu e o funcție, și se leagă la 25
4.   (g 5))
5. f              ;; 25
6.
7. (define (g x)
8.   (* x x x))
9. f              ;; tot 25 întrucât asta referă f, nu (g 5)

```

Observație: O închidere funcțională (f) în loc de f) ar fi amânat evaluarea (g 5). Una din aplicațiile importante ale închiderilor funcționale este **întârzierea evaluării**.

51

51

Rezumat

- Efecte laterale
- Funcții pure
- Transparență referențială
- Domeniu de vizibilitate
- Legare statică
- Legare dinamică
- Expresii de legare statică / dinamică
- Context computațional
- Închidere funcțională

52

52

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare

Funcții pure

Transparență referențială

Domeniu de vizibilitate

Legare statică

Legare dinamică

Expresii de legare statică / dinamică

Context computațional

Închidere funcțională

53

53

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare

Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale

Transparență referențială

Domeniu de vizibilitate

Legare statică

Legare dinamică

Expresii de legare statică / dinamică

Context computațional

Închidere funcțională

54

54

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare

Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale

Transparență referențială: toate funcțiile/expresiile sunt pure

Domeniu de vizibilitate

Legare statică

Legare dinamică

Expresii de legare statică / dinamică

Context computațional

Închidere funcțională

55

55

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare

Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale

Transparență referențială: toate funcțiile/expresiile sunt pure

Domeniu de vizibilitate: mulțimea punctelor din program în care variabila e vizibilă

Legare statică

Legare dinamică

Expresii de legare statică / dinamică

Context computațional

Închidere funcțională

56

56

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare
Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale
Transparență referențială: toate funcțiile/expresiile sunt pure
Domeniu de vizibilitate: mulțimea punctelor din program în care variabila e vizibilă
Legare statică: domeniu de vizibilitate controlat textual, determinat la compilare
 Legare dinamică
 Expresii de legare statică / dinamică
 Context computațional
 Închidere funcțională

57

57

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare
Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale
Transparență referențială: toate funcțiile/expresiile sunt pure
Domeniu de vizibilitate: mulțimea punctelor din program în care variabila e vizibilă
Legare statică: domeniu de vizibilitate controlat textual, determinat la compilare
Legare dinamică: domeniu de vizibilitate controlat de timp, determinat la execuție
 Expresii de legare statică / dinamică
 Context computațional
 Închidere funcțională

58

58

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare
Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale
Transparență referențială: toate funcțiile/expresiile sunt pure
Domeniu de vizibilitate: mulțimea punctelor din program în care variabila e vizibilă
Legare statică: domeniu de vizibilitate controlat textual, determinat la compilare
Legare dinamică: domeniu de vizibilitate controlat de timp, determinat la execuție
Expresii de legare statică / dinamică: lambda, let, let*, letrec, named let / define
 Context computațional
 Închidere funcțională

59

59

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare
Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale
Transparență referențială: toate funcțiile/expresiile sunt pure
Domeniu de vizibilitate: mulțimea punctelor din program în care variabila e vizibilă
Legare statică: domeniu de vizibilitate controlat textual, determinat la compilare
Legare dinamică: domeniu de vizibilitate controlat de timp, determinat la execuție
Expresii de legare statică / dinamică: lambda, let, let*, letrec, named let / define
Context computațional: (într-un punct P): mulțimea variabilelor care îl au pe P în domeniu
 Închidere funcțională

60

60

Rezumat

Efecte laterale: alte efecte ale unei funcții în afară de efectul de a întoarce o valoare

Funcții pure: aplicate pe aceleași argumente întorc aceeași valoare; nu au efecte laterale

Transparență referențială: toate funcțiile/expresiile sunt pure

Domeniu de vizibilitate: mulțimea punctelor din program în care variabila e vizibilă

Legare statică: domeniu de vizibilitate controlat textual, determinat la compilare

Legare dinamică: domeniu de vizibilitate controlat de timp, determinat la execuție

Expresii de legare statică / dinamică: lambda, let, let*, letrec, named let / define

Context computațional: (într-un punct P): mulțimea variabilelor care îl au pe P în domeniu

Închidere funcțională: pereche textul funcției – contextul în punctul de definire a funcției

61